

Сагласно оваквом уставном опредељењу, Закон о јавном информисању уређује питања начина остваривања слободе штампе, односно начин на који се остварује и уставна могућност забране растурања штампе и ширења других обавештења судском одлуком (поглавље IV). Поред тога, Закон утврђује да се таква судска одлука (и привремена и трајна) односи само на предлог јавног тужиоца (члан 20, став 2).

У складу с овим овлашћењем и у функцији остваривања уставних одредаба да се одлуком надлежног суда може спречити растурање штампе и ширење других обавештења, оспорене одредбе члана 16. Закона утврђују обавезу достављања примерка сваке штампане ствари, одмах након штампања, јавном тужиоцу у чијој је надлежности покретање поступка пред судским органом.

Обавеза достављања штампане ствари не само јавном тужиоцу, већ и управном органу, односно републичком органу надлежном за послове информисања, такође утврђена оспореним чланом 16. Закона, има за циљ да обезбеди овом органу услове за обављање послова државне управе из њихове надлежности, сагласно члану 94, став 2. Устава Републике Србије, који утврђује да министарства, поред осталог, врше и управни надзор. Како надзор над спровођењем Закона о јавном информисању врши републички орган надлежан за послове информисања (члан 37. Закона), то се обавеза из члана 16. Закона ни с овог становишта не би могла сматрати противуставном. При томе орган управе нема овлашћења за доношење ни привремене, ни трајне забране растурања штампане ствари.

Имајући у виду наведено, може се констатовати да обавеза достављања сваке штампане ствари одмах након штампања јавном тужиоцу и надлежном републичком органу, утврђена оспореним чланом 16. Закона, није противуставна, односно да је она сагласна одредбама члана 46. у вези с чланом 11. Устава Републике Србије.

Полазећи од тога да Устав предвиђа могућност спречавања растурања штампе и ширења других обавештења одлуком надлежног суда, уколико се утврди да се њима позива на одређене насилне активности (понашања - члан 46. став 6), може се констатовати да није несагласна Уставу таква истоветна могућност, утврђена одредбама члана 20. Закона.

На основу изложеног, Уставни суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за оцену уставности спорних одредаба Закона о информисању.

(Решење Уставног суда Србије IY-125/91 од 26. септембра 1991. године)

Припремио др Томислав Вељковић

ОДЛУКЕ ВИШЕГ ПРИВРЕДНОГ СУДА СРБИЈЕ

Признавање одлуке стране арбитраже

Првостепени суд је одбио захтев предлагача да призна одлуку стране арбитраже.

Предлагач је у жалби истакао да су странке закључиле уговор у коме су предвиделе да им спорове решава арбитража и да ће поштовати одлуку арбитраже. Жалилац је истакао да арбитража није била обавештена да је над туженим отворен стечајни поступак, па сматра да је арбитража била надлежна да донесе одлуку и зато је предложио да виши суд преиначи првостепену одлуку и призна одлуку стране арбитраже.

Виши привредни суд је одбио жалбу и потврдио првостепену одлуку. Из образложења:

Првостепени суд је правилно утврдио, што међу странкама није ни спорно, да је над туженим отворен стечајни поступак 5. фебруара 1991. године број Ст. 256/90, а да је арбитражна одлука чије се признавање тражи донета 13. марта 1991. године.

Према чл. 15. Закона о судовима (Службени гласник Републике Србије" бр. 46/91) и према раније важећем Закону о судовима, привредни суд у првом степену између осталог спроводи поступак принудног поравнања, стечаја и поступак ликвидације и суди све спорове који су у току или настану поводом спровођења тих поступака без обзира на својство друге стране и без обзира на време покретања спора.

Из изнетог произлази да је за све спорове који се односе на туженика после отварања поступка стечаја надлежан искључиво југословенски суд који спроводи стечајни поступак.

Отварањем стечајног поступка над туженим престала су овлашћења органа управљања, пословодног органа и других органа и једино је стечајни управник био надлежан да се појављује и заступа туженог.

Правилно је првостепени суд извео закључак да после отварања поступка стечаја над тужеником Арбитража више није била надлежна да донесе одлуку чије признавање се тражи.

Ово са разлога што према Закону о решавању сукоба Закона са прописима других земаља у одређеним односима ("Сл. лист СФРЈ", бр. 43/82), а према чл. 99, тач. 2. признавање и извршење стране арбитражне одлуке одбиће се ако се утврди да постоји искључива надлежност суда, или другог органа СФРЈ.

Ово и са разлога што према Конвенцији о признавању и извршавању иностраних арбитражних одлука усвојеној 1958. године у Њујорку, а која је ратификована Законом о ратификацији Конвенције о признавању и извршавању иностраних арбитражних одлука ("Сл. лист СФРЈ", бр. 11/81), а у чл. V, предвиђено је да ће признавање и извршење одлуке стране арбитраже бити одбијено ако се пружи доказ да су странке из уговора о коме је реч на основу Закона који се на њих примењује неспособне.

После отварања стечајног поступка над туженим, а што је учињено пре доношења одлуке арбитраже, туженик као странка је био неспособан у поступку пред Арбитражом јер су престала овлашћења његових органа, а на основу Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији, па је туженог морао заступати само стечајни управник.

Из предњег произлази да је у време доношења одлуке арбитраже за решавање предметног спора био надлежан искључиво југословенски суд (суд који спроводи стечај над туженим), а тужени као странка из уговора више није био способан да се појављује пред Арбитражом, па је првостепени суд правилно поступио када је одбио захтев предлагача за признавање стране арбитражне одлуке и зато се жалба појављује као неоснована.

Предлагачу-тужиоцу остаје могућност да своја права према туженом оствари у стечајном поступку као и сви други повериоци".

Према томе, југословенски суд неће признати одлуку стране арбитраже, ако је за решавање спора био искључиво надлежан југословенски суд и ако је странка била неспособна да се појави пред страном арбитражом у време доношења одлуке арбитраже.

(Решење Вишег привредног суда, Пж 2213/92 од 25. фебруара 1992)

Странацка способност страног правног лица

Првостепени суд је решењем одбацио тужбу као неуредну.

Тужилац побија жалбом решења и истиче да је провером утврдио да се тужени налази на означеној адреси у тужби, па је предложио да се решење укине, поступак настави а тужба достави на означену адресу у Италији.

Виши привредни суд је одбио жалбу и потврдио првостепено решење.

Из образложења:

"Првостепени суд је покушао уручење тужбе на означену адресу у Италији преко Министарства правде (раније Секретаријат за правосудје и управу), али је утврђено да се тужени не налази на означеној адреси.

Како у смислу чл. 281. а у вези са чл. 109. Закона о парничном поступку, постоје недостаци у способности туженика да буде странка јер није тачно означена адреса - седиште туженика, па се истом не може уручити тужба, а тужилац у остављеном року није отклонио тај недостатак, то је првостепени суд правилно поступио када је одбацио тужбу као неуредну".

Према томе, ако суд не може уручити тужбу на означену адресу страног правног лица, тада постоје недостаци на страни туженика да буде странка пред судом, па се тужба има одбацивати као неуредна.

(Решење Вишег привредног суда, Пж 8533/91 од 25. фебруара 1992)

Организовање сложеног предузећа у деоничко друштво

Првостепени суд је извршио упис у судски регистар деоничког друштва које је настало - организовано од сложеног предузећа.

Ово решење побијају предузећа која су била удружена у сложено предузеће и истичу да су одлуку о организовању деоничког друштва донели радници запослени у сложеном предузећу на збору, који нису надлежни за доношење такве одлуке, па су предложили да се решење укине, а предмет врати на поновни поступак.

Виши привредни суд је уважио жалбе, решење укинуо, а предмет вратио на поновни поступак.

Из образложења:

Одлуку о променама у организовању сложеног предузећа донели су радници на збору радних људи од 1. јуна 1991. године. Међутим, одлуку о статусним променама у смислу чл. 187-а Закона о предузећима може донети само орган управљања. Одлуку о променама у организовању сложеног предузећа и његовој трансформацији у деоничко друштво може донети орган управљања сложеног предузећа јер се у његовом саставу налазе представници удружених предузећа, или такву одлуку могу донети органи управљања удружених чланица.

Међутим, како су у конкретном случају одлуку о промени организовања донели радници на збору а што није у складу са законом, то је наведени упис извршен супротно Закону и Уредби о уписима у судски регистар.

С напред изложеног, а у смислу чл. 63. Закона о поступку за упис у судски регистар, ваљало је жалбу уважити, решење укинути, а предмет вратити привредном суду на поновни поступак.

У поновљеном поступку суд ће позвати подносиоца пријаве да своју одлуку о организовању сложеног предузећа у деоничко друштво усклади с одредбама Закона о предузећима, тако што ће одлуку донети орган управљања сложеног предузећа или органи управљања чланица удружених у сложено предузеће, па ће поднети пријаву за упис деоничког друштва у судски регистар".

(Решење Вишег привредног суда, Пж 467/92 од 24. јануара 1992)

Раднички савет друштвеног предузећа, после доношења одлуке о организовању предузећа у деоничко друштво и уписа деоничког друштва у судски регистар, није више овлашћен да именује директора деоничког друштва

Предузеће у друштвеној својини донело је одлуку о организовању предузећа у деоничко друштво и одлуку о издавању интерних деоница. У

одлуци о организовању д. д. именован је в. д. директора деоничког друштва Г. В. до избора новог директора.

Деоничко друштво и именовани в. д. директора као заступник д. д. уписани су у судски регистар.

Након овог уписа, Раднички савет бившег друштвеног предузећа именује новог в. д. директора П. Б. који подноси пријаву да се упише у судски регистар као заступник предузећа, а да се брише раније уписани в. д. Г. В.

Првостепени регистарски суд је одбио да изврши упис овако именованог в. д. директора јер је нашао да Раднички савет предузећа у друштвеној својини није више овлашћен да именује в. д. директора.

Виши привредни суд Србије прихватио је овакав став првостепеног суда и одбио жалбу, јер сматра да Раднички савет друштвеног предузећа након уписа д. д. које је организовано од друштвеног предузећа није више овлашћен да именује в. д. директора јер постоји в. д. директора који је уписан у судски регистар на основу Одлуке о организовању д. д. и његов мандат траје до избора новог директора д. д.

(Решење Вишег привредног суда Србије, Пж-7862/91. од 8. новембра 1991)

Припремио Јездимир Митровић